

Različica uradnega obvestila iz januarja 2025

(osnutek) Odlok o spremembi odloka o imetnikih živali zaradi prepovedi uporabe električnih palic za živino v živinoreji (odlok o prepovedi uporabe električnih palic za živino v živinoreji)

Ob upoštevanju člena 2.1(3) in (5) zakona o živalih
se odreja naslednje:

Člen I

Odlok o imetnikih živali [Besluit houders van dieren] se spremeni, kot je določeno v nadaljevanju.

A

V členu 1.1 se po abecednem vrstnem redu doda naslednje:

„Električna palica za živino: naprava, ki povzroča elektrošoke, namenjena uporabi pri živalih, ki se gojijo v komercialne namene za proizvodnjo živalskih proizvodov;“.

B

V členu 1.3 se pika na koncu pododstavka (h) nadomesti s podpičjem in doda se naslednji pododstavek:

„i. uporaba električnih palic za živino za usmerjanje živali, razen:

1. njihove uporabe v klavnicah v skladu z Uredbo Sveta (ES) št. 1099/2009,
2. njihove uporabe pri natovarjanju v primeru prevoza iz Nizozemske v drugo državo ali pri raztovarjanju v primeru prevoza iz druge države v skladu z Uredbo Sveta (ES) št. 1/2005,
3. njihove uporabe s strani veterinarja pri strokovnem izvajanju veterinarskih postopkov, če je to potrebno za ta namen,
4. roboti za molžo, ki živali samodejno povzročijo električni sunek, da ta zapusti napravo, če tega ne stori sama, pod pogojem, da je električni sunek za žival vedno predvidljiv in se mu je mogoče izogniti, ali
5. ovratnic GPS, ki se uporabljajo za usmerjanje živali in živali samodejno povzročijo električni sunek, pod pogojem, da je električni sunek za žival vedno predvidljiv in se mu je mogoče izogniti.“.

C

Za členom 6.10 se v oddelku 6 doda naslednji člen:

„Člen 6.11 Vzajemno priznavanje

Roboti za molžo in ovratnice GPS, ki so zakonito proizvedeni ali dani na trg v drugi državi članici Evropske unije ali v državi, ki ni država članica Evropske unije, ki je pogodbenica pogodbe o carinski uniji, ali ki so zakonito proizvedeni v državi, ki je pogodbenica pogodbe o prosti trgovini, ki je zavezujoča za Nizozemsko, in izpolnjujejo zahteve, ki zagotavljajo raven zaščite, ki je vsaj enakovredna ravni, ki jo zagotavljajo nacionalne zahteve, se štejejo za enakovredne robotom za molžo iz člena 1.3(i)(4)^o in ovratnicam GPS iz člena 1.3(i)(5)^o.“.

Člen II

Ta odlok začne veljati 1. julija/1. januarja 20[...].

Člen III

Ta odlok se navaja kot: odlok o prepovedi uporabe električnih palic za živino v živinoreji.

S tem odrejam, da se ta odlok in povezane pojasnjevalne opombe objavijo v uradnem listu.

Minister za kmetijstvo, ribištvo, varnost hrane in naravno okolje,

Pojasnjevalne opombe

1. Uvod

Uporaba naprav, ki povzročajo elektrošoke (v nadaljnjem besedilu: električne palice za živino), je v skladu s predpisi EU dovoljena v klavnicah in med prevozom živali (vključno z natovarjanjem in raztovarjanjem). Za uporabo teh naprav obstajajo zelo specifični pogoji, ki se jim je treba v skladu s predpisi EU čim bolj izogibati, iz prakse pa je kljub tem strogim pogojem razvidno, da se električne palice za živino pogosto ne uporabljajo pravilno. Ta odlok prepoveduje uporabo električnih palic za živino v živinoreji, kolikor je to mogoče v okviru evropske zakonodaje. To pomeni, da prepoved velja za natovarjanje in raztovarjanje živine za prevoz, ki se začne in konča na nizozemskem ozemlju, ter za usmerjanje živine na primarnih kmetijskih gospodarstvih. Ta prepoved ne velja za klavnice, za katere veljajo predpisi EU, ki niso predpisi o prevozu ali primarnih kmetijskih gospodarstvih.

2. Težave z električnimi napravami za živino v živinoreji

Za uporabo električnih palic za živino veljajo strogi pogoji v skladu s predpisi EU. Prvič, uporabi teh naprav se je treba čim bolj izogibati. V vsakem primeru se takšne naprave uporabljajo samo pri odraslem govedu in odraslih prašičih, ki se nočejo premakniti, in samo kadar imajo pred sabo prostor, v katerega se lahko premaknejo. Električni sunki ne trajajo več kot sekundo, med njimi so primerno dolgi posledki, uporabljajo pa se samo na mišicah zadnje četrti. Elektrošoki naj se ne uporabljajo znova, če se žival ne odzove nanje.

Električne palice za živino, tudi če se uporabljajo v skladu s posebnimi zahtevami iz predpisov, vedno povzročijo bolečino in stresno reakcijo pri živali. Zaposleni pri prevoznikih živine in zaposleni v klavnicah pogosto vidijo uporabo električne energije kot koristno orodje, ki vodi do hitrih rezultatov, čeprav je iz prakse razvidno, da uporaba alternativnih, manj averzivnih metod vodi do enako dobrih ali celo boljših rezultatov, kot opisuje in svetuje tudi Evropska agencija za varnost hrane (EFSA) v svoji študiji iz leta 2020 z naslovom „Welfare of pigs at slaughter“¹.

Težava je v tem, da predpisi EU sicer jasno določajo, da se je treba uporabi teh naprav izogibati in da se lahko uporabljajo le na zelo specifičen način, vendar te uporabe izrecno ne prepovedujejo. Pripombe nizozemske agencije za varnost hrane in potrošniških proizvodov (NVWA), na skrivaj pridobljeni posnetki in izkušnje sektorskih strank kažejo, da se takšna naprava, če je dana v uporabo, uporablja malomarno in ne v skladu s pogoji, določenimi v predpisih EU.

Natovarjanje in raztovarjanje živali na primarnih kmetijskih gospodarstvih, v zbirnih centrih in klavnicah na primer pogosto potekata pod določenim časovnim pritiskom. Želja po učinkovitosti in hitrosti vodi v preganjanje živali in prekomerno uporabo naprav, ki povzročajo elektrošoke. To vodi do stresa in bolečin pri živalih, ki se jim je mogoče izogniti, še posebej, če se električni sunki izvajajo na delih telesa, ki so posebej ranljivi, kot je glava ali nos. Tudi brez tega časovnega pritiska se lahko te naprave uporabljajo na nezaželen način med drugimi procesi in v drugem času, iz navade ali malomarnosti.

Primeri malomarne uporabe, ki so dosegli medije, so povzročili velik odpor v družbi in politiki. Dobrobit živali je tema, ki z leti postaja vse bolj pomembna za nizozemske državljane². Pritisk poslanske zbornice, da se uvede prepoved uporabe električnih palic za živino, je odraz te vse večje želje po izboljšanju dobrobiti živali na Nizozemskem.

3. Cilj in glavne značilnosti odloka

Področje uporabe

Prepoved uporabe električnih palic za živino se nanaša na uporabo pri usmerjanju živali, ki se gojijo v komercialne namene za proizvodnjo živalskih proizvodov. V skladu z zakonom o živalih se načeloma nanaša na vse živalske vrste, določene kot proizvodne živali v Prilogi II

¹ „Welfare of pigs at slaughter“, 2020 European Food Safety Authority. EFSA Journal, <https://www.efsa.europa.eu/en/efsajournal/pub/6148>

² [Staat van het Dier 2024: beschouwingen en opinies over de verschuivende relatie tussen mens en dier in Nederland | Publicatie | Raad voor Dierenangelegenheden \(rda.nl\)](#); [Burgerperspectieven 2023 Extra verkiezingsbericht | Publicatie | Sociaal en Cultureel Planbureau \(scp.nl\)](#); [Burgerperspectieven 2020 | 2 | Monitor | Sociaal en Cultureel Planbureau \(scp.nl\)](#)

k odloku o imetnikih živali (na podlagi člena 2.1 odloka o imetnikih živali v povezavi s členom 2.3(2) zakona o živalih). V živinorejski praksi se električne palice za živino uporabljajo predvsem pri prašičih in govedu in le takrat, ko jih je treba naložiti na transportno vozilo, ali pri usmerjanju v hlevu proti transportnemu vozilu. Usmerjanje živali pomeni kakršno koli uporabo električne palice za živino, namenjeno temu, da zadevno žival prisili k premikanju v določeno smer, na primer pri natovarjanju ali raztovarjanju živali za prevoz ali pri vstajanju.

Pravna podlaga

Ta odlok temelji na členu 2.1(3) in (5) zakona o živalih. V skladu z odstavkom 1 tega člena je prepovedano povzročati bolečine ali poškodbe živali ali škodovati zdravju ali dobrobiti živali brez razumnega namena ali s preseganjem tega, kar je dovoljeno za doseganje tega namena. Odstavek 2 vsebuje vrsto prepovedanih ravnanj, ki se v vsakem primeru štejejo za prepovedana ravnanja iz odstavka 1. Odstavek 3 v povezavi z odstavkom 5 omogoča, da se uporaba predmetov, ki lahko povzročijo bolečino ali poškodbo živali ali škodujejo njenemu zdravju ali dobrobiti, s splošnim upravnim odlokom opredeli kot prepovedano ravnanje.

Namen in vsebina

Prepovedano ravnanje vključuje uporabo električnih palic za živino. Naprave, ki ne povzročajo elektrošokov in proizvajajo samo signale, kot so zvok in vibracije, ali se uporabljajo kot sprejemniki GPS, ne spadajo v področje uporabe prepovedi.

Uporaba električnih palic za živino je prepovedana, če se uporabljajo z namenom usmerjanja živali. Usmerjanje je treba v tem primeru razlagati široko. To ne vključuje le prisile živali, ki se že premika, da se premika hitreje, v (drugi) smeri ali ne, temveč tudi prisilo živali, ki miruje, da se premakne (na primer, da vstane). Oprema, ki oddaja električne impulze, namenjena za zadrževanje živali znotraj (ali zunaj) določenega območja, kot so ograje, ne usmerja živali in zato zanjo ta prepoved ne velja.

Omejitev prepovedi na živali, ki se gojijo za proizvodnjo

Prepoved je omejena na živali, ki se gojijo za proizvodnjo živalskih proizvodov. To so živali, določene v Prilogi II odloka o imetnikih živali na podlagi člena 2.3(1) zakona o živalih. Prepoved se nanaša na primere, v katerih se te živali gojijo v komercialne namene, torej na primere, v katerih se te živali gojijo v okviru gospodarske dejavnosti. Uporaba električnih naprav, ki povzročajo elektrošoke, pri hišnih psih je bila nedavno³ prepovedana.

Izvzetja

V zvezi s prepovedjo, ki bo uvedena, so določena številna izvzetja.

Uporaba v klavnicah

Električne palice za živino se lahko uporabljajo v klavnicah, vendar le, če so izpolnjene zahteve glede uporabe električnih palic za živino iz Uredbe Sveta (ES) št. 1099/2009. Konec koncev nacionalni zakonodajalec ne more prepovedati tega, kar uredba dovoljuje. Za dodatne informacije glej oddelek 3.3.2. Vendar obstajajo pobude iz samega sektorja klavnic, ki vključujejo primere, v katerih je bila uporaba električnih palic za živino uspešno opuščena. Poleg tega 90 največjih in srednje velikih klavnic izvaja tudi prostovoljni nadzor s kamerami, poleg nadzora, ki ga izvaja agencija NVWA. Kombinacija tega nadzornega pritiska in novosti, ki so že privedle do postopnega opuščanja električnih palic za živino v klavnicah, pomeni, da je nujnost prepovedi v klavnicah manjša.

Uporaba pri natovarjanju in raztovarjanju v mednarodnem prevozu

Električne palice za živino se lahko uporabljajo pri natovarjanju in raztovarjanju v mednarodnem prevozu, vendar le, če so izpolnjene zahteve glede uporabe električnih palic za živino iz Uredbe Sveta (ES) št. 1/2005. Nacionalni zakonodajalec ne more prepovedati tega, kar uredba dovoljuje. Za dodatne informacije glej oddelek 3.3.1.

Strokovno izvajanje veterinarskih postopkov

Uporaba električne palice za živino je lahko potrebna pri izvajanju veterinarskih postopkov. V skladu s členom 2.9(1) zakona o živalih lahko veterinarske postopke izvajajo le za to

³ Uradni list iz leta 2021, 361, str. 6.

pooblaščen osebe. To so veterinarji in druge osebe, ki so vpisane v register veterinarske medicine (glej tudi člen 4.1(1) in člen 4.3(1) zakona o živalih). V okviru veterinarskega postopka je morda treba zadevno žival usmerjati z električnim palico za živino. V tem primeru prepoved ne velja, če se veterinarski postopek izvaja strokovno in je uporaba električne palice za živino nujna. V praksi to velja le za nekatere postopke, ki jih lahko izvede le veterinar (kot je postavitve diagnoze). Druge osebe, vpisane v register (kot so veterinarski pomočniki ali pomočniki pri kotitvi), ne opravljajo veterinarskih postopkov, ki zahtevajo uporabo električnih palic za živino; zato zanje izvzetje ne velja. Če je v določenem primeru razumno na voljo alternativna in manj vsiljiva metoda, jo je treba uporabiti. Pri tem namen poudariti pomen nenaklonjenosti uporabi takšnih naprav tudi v primeru veterinarskih postopkov. V veterinarski praksi pa je lahko potrebna uporaba električnih palic za živino z namenom usmerjanja živali, večinoma goveda ali prašičev, ker jih je treba premakniti, vendar se ne premaknejo, potem ko so bile spodbujene k premikanju z drugimi sredstvi. V veterinarski praksi se lahko električne palice za živino uporabljajo tudi v drugih primerih, ne le pri usmerjanju živali. Ta posebna prepoved ne velja za te primere, vendar je še vedno treba upoštevati člen 2.1(1) zakona o živalih.

Uporaba z roboti za molžo in virtualnimi pastirji

Obstajajo znane uporabe, kjer naprave oddajajo blage električne impulze, ki so za živali zelo predvidljivi, z namenom usmerjanja živali. Žival ima priložnost, da se nauči izogniti tem impulzom, in se lahko nauči, da naprava po določenem času odda električni impulz. To razlikovanje je pomembno, saj nima negativnega vpliva na dobrobit živali.

Znane uporabe vključujejo robote za molžo in virtualne pastirje. Robot za molžo je naprava, v katero lahko vstopi krava, da jo pomolze. Če žival po molži predolgo stoji in se ne odzove na odprta vrata, se po določenem času sproži samodejni blagi električni impulz, da se žival premakne in tako naredi prostor za vstop druge živali v napravo. Ker gre za električni impulz, ki se oddaja predvidljivo (po določenem času) po vizualnem signalu (odprta vrata), je za to uporabo vključeno izvzetje.

Utemeljitev zgornjega izvzetja velja tudi za uporabo električnih impulzov v ovratnicah GPS za zadrževanje živali znotraj (ali zunaj) navidezno določene ograje (virtualna ograja). V tem prvem primeru ne gre za usmerjanje živali, zato to ni zajeto v prepovedi. Vendar pa se lahko ta virtualna tehnika z ovratnicami GPS uporablja tudi za usmerjanje živali v virtualno določeno smer (virtualni pastir). Med tem virtualnim usmerjanjem ovratnica oddaja signal s pozitivnimi asociacijami, ko se žival premika v pravo smer, in zvočni signal, ko se žival premika v napačno smer. Če žival po tem, ko zasliši zvok, ne spremeni smeri, se zvok okrepi in po določenem času ovratnica povzroči rahel električni sunek.

Če se bodo v prihodnosti pojavile uporabe, ki bodo iz podobnih razlogov prav tako vključevale naprave, ki povzročajo elektrošoke, na živalih v živinoreji, se lahko preuči, ali je tudi v zvezi s tem zaželeno izvzetje. Potem se lahko v členu 1.3(i) odloka o imetnikih živali po potrebi doda izvzetje. Poleg tega se lahko vloži tudi zahtevek za izvzetje ali odstopanje na podlagi člena 10.1 zakona o živalih. Pri ocenjevanju takšnega zahtevka je treba upoštevati, ali interesi dobrobiti živali niso v nasprotju z izvzetjem ali odstopanjem.

Vzajemno priznavanje (člen 6.11)

V členu 1.3(i) so določene tehnične zahteve za robote za molžo in ovratnice GPS. Namen zahtev ni izvajanje zavezujočih pravnih aktov EU. Iz navodila 5.28 izhaja, da je zato treba vključiti klavzulo o vzajemnem priznavanju. To pomeni, da se roboti za molžo in ovratnice GPS, ki so bili proizvedeni ali dani na trg zunaj Nizozemske, štejejo za enakovredne robotom za molžo ali ovratnicam GPS iz tega odloka in se zato lahko uporabljajo, če:

- so zakonito proizvedeni ali dani na trg v drugi državi članici Evropske unije ali v državi, ki ni država članica Evropske unije, ki je pogodbenica pogodbe o carinski uniji, ali so zakonito proizvedeni v državi, ki je pogodbenica pogodbe o prosti trgovini, ki zavezuje Nizozemsko, in
- izpolnjujejo zahteve, ki zagotavljajo raven zaščite, ki je vsaj enakovredna ravni, ki jo določajo nacionalne zahteve.

3.3 Povezava z nadrednim pravom

3.3.1 Uredba Sveta (ES) št. 1/2005 o zaščiti živali med prevozom in postopki, povezanimi z njim (uredba o prevozu)

Uredba o prevozu sicer ne izključuje uporabe naprav, ki živalim povzročajo elektrošoke, vendar navaja, da se je treba temu čim bolj izogibati, in določa pogoje glede njihove uporabe, in sicer, da se te naprave „vsekakor [...] uporabljajo samo pri odraslem govedu in odraslih prašičih, ki se nočejo premakniti, in samo kadar imajo pred sabo prostor, v katerega se lahko premaknejo. Elektrošoki naj ne trajajo več kot eno sekundo, med njimi naj bodo dovolj dolgi presledki, dajejo pa se samo v mišice zadnje četrti. Elektrošoki naj se ne uporabljajo znova, če se žival ne odzove nanje.“ (Priloga 1, poglavje III, točka 1.9).

Uredba pa ne ovira kakršnega koli strožjega nacionalnega ukrepa, namenjenega izboljšanju dobrega počutja živali med prevozom, ki poteka v celoti na ozemlju države članice, ali med pomorskim prevozom, ki se začne na ozemlju države članice (člen 1(3)).

Opozoriti je treba tudi, da uredba kot splošni pogoj za prevoz živali določa, da nihče ne prevaža živali ali povzroči, da se živali prevažajo tako, da lahko dobijo poškodbe ali neupravičeno trpijo (člen 3). Prevoz v skladu z uredbo pomeni premeščanje živali, ki se opravi z enim ali več prevoznimi sredstvi, in vse s tem povezane postopke, vključno z natovarjanjem, iztovarjanjem, pretovarjanjem in počitkom, dokler se živali ne iztovorijo v namembnem kraju (člen 2).

Kot je opisano zgoraj, uredba omogoča uvedbo strožjih nacionalnih zahtev za prevoz živali med nacionalnim prevozom. Evropski parlament je v priporočilu države članice tudi pozval, naj sprejmejo strožje nacionalne ukrepe, namenjene izboljšanju dobrobiti živali med prevozom⁴.

Kršitve uredbe o prevozu se lahko uveljavljajo na podlagi člena 6.2 zakona o živalih v povezavi s členom 4.8 odloka o imetnikih živali in Priloge k odloku o izvršilnih in drugih zadevah v skladu z zakonom o živalih.

3.3.2 Uredba Sveta (ES) št. 1099/2009 o zaščiti živali pri usmrstitvi

Ta uredba ne izključuje uporabe naprav, ki živalim povzročajo elektrošoke, vendar navaja, da se je treba uporabi teh naprav čim bolj izogibati, in določa pogoje glede njihove uporabe, in sicer, da se te naprave „v vsakem primeru [...] uporabljajo samo pri odraslem govedu in odraslih prašičih, ki se nočejo premakniti, in samo kadar imajo pred sabo prostor, v katerega se lahko premaknejo. Električni sunki ne trajajo več kot sekundo, med njimi so primerno dolgi presledki, uporabljajo pa se samo na mišicah zadnje četrti. Elektrošoki naj se ne uporabljajo znova, če se žival ne odzove nanje.“ To izhaja iz Priloge III, točka 1.9.

Uredba nadalje kot splošni pogoj določa, da se živalim med usmrčitvijo in povezanimi postopki prihrani vsakršna bolečina, vznemirjenje ali trpljenje, ki se jim je mogoče izogniti (člen 3(1)).

Za razliko od uredbe o prevozu ta uredba predvideva zelo omejen manevrski prostor za strožja nacionalna pravila, in sicer le za tri posebej navedene primere (člen 26(2)⁵), ki jih v tem primeru ni mogoče uporabiti. To pomeni, da uporabe električnih palic za živino na nacionalni ravni ni mogoče prepovedati, če se uporabljajo v okviru in pod pogoji, določenimi v uredbi. Kršitve uredbe se lahko uveljavljajo na podlagi člena 6.2 zakona o živalih v povezavi s členom 5.8 odloka o imetnikih živali in Priloge k odloku o izvršilnih in drugih zadevah v skladu z zakonom o živalih.

⁴ Priporočilo Evropskega parlamenta z dne 20. januarja 2022 Svetu in Komisiji po preiskavi domnevnih kršitev in nepravilnosti pri uporabi prava Unije, povezanega z zaščito živali med prevozom znotraj in zunaj Unije (2021/2736(RSP)) (2022/C 336/04).

⁵ Ti se nanašajo na: usmrčitev živali zunaj klavnice, zakol gojene divjadi, zakol po posebnih metodah v skladu z zahtevami določenih verskih obredov.

3.3.3 Uredba (EU) 2018/848 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 30. maja 2018 o ekološki pridelavi in označevanju ekoloških proizvodov in razveljavitvi Uredbe Sveta (ES) št. 834/2007

Kar zadeva ekološko pridelavo, za prevoz živali že velja naslednja prepoved: „*Natovarjanje in raztovarjanje živali se izvaja brez uporabe kakršne koli električne ali druge boleče stimulacije za priganjanje živali.*“. To izhaja iz točke 1.7.11 dela II Priloge II k Uredbi (EU) 2018/848.

3.3.4 Smernice za dobrobit živali

Obstajajo različne smernice⁶ za rejo živine, ki določajo minimalne zahteve glede reje rejnih živali. Te smernice ne urejajo uporabe električnih palic za živino in so bile vključene v odlok o imetnikih živali.

4. Nacionalno pravo

Prepoved je določena v členu 1.3 odloka o imetnikih živali. V skladu s členom 2.1(3) in (5) zakona o živalih so v tem členu določena ravnanja, ki se v vsakem primeru štejejo za zlorabo živali (člen 2.1(1) zakona o živalih).

Pri pripravi te prepovedi je bilo upoštevano prvotno besedilo člena 1.3 odloka o imetnikih živali, saj je ta že vseboval podobno prepoved (Uradni list iz leta 2018, 146), in sicer prepoved uporabe opreme, ki lahko živali povzroči bolečino z elektrošoki, elektromagnetnimi signali ali sevanjem. Pri tej prepovedi je bilo nekaj izvetij, vendar ta prepoved kot taka nikoli ni začela veljati. Leta 2021 jo je nadomestila prepoved uporabe naprav, ki povzročajo elektrošoke, na psih (Uradni list iz leta 2021, 361). Zaradi posebnega konteksta te prepovedi je bil izbran izraz „električna palica za živino“.

Ta predlog spremembe poleg obstoječe prepovedi uporabe naprav, ki povzročajo elektrošoke, pri psih uvaža tudi prepoved uporabe električnih palic za živino pri živalih, ki se gojijo v komercialne namene za proizvodnjo živalskih proizvodov.

Predpisi o orožju in strelivu

Predpisi o orožju in strelivu med drugim določajo izvetje v zvezi s *posedovanjem in nošenjem predmetov, ki lahko osebe onemogočijo ali jim povzročijo bolečino zaradi elektrošoka, za osebe, ki se poklicno ukvarjajo z živinorejo, prevozom živine ali zdravljenjem živine*. To izvetje v zvezi z nošenjem takšnega predmeta velja le v času, ko se navedene dejavnosti dejansko izvajajo (člen 21.) Prepoved uporabe električnih palic za živino v tem odloku ne izključuje te določbe, ker se v odloku nanaša na *uporabo* električnih palic za živino, v predpisih o orožju in strelivu pa na *posedovanje in nošenje*. Poleg tega predpisi o orožju in strelivu ne zajemajo nujno istih vprašanj. Prepoved iz tega odloka in izvetje od predpisov o orožju in strelivu torej lahko soobstajata.

5. Lastna vrednost živali

V členu 1.3 zakona o živalih je določeno priznavanje lastne vrednosti živali. Iz odstavka 2 tega člena izhaja, da je treba pri določanju pravil v skladu z zakonom o živalih ali na njegovi podlagi in sprejemanju odločitev na podlagi teh pravil v celoti upoštevati posledice teh pravil oziroma odločitev za lastno vrednost živali, brez poseganja v druge zakonite interese. V vsakem primeru je treba zagotoviti, da se prepreči kršitev integritete ali dobrobiti živali, ki presega razumno potrebno, in da se zagotovi oskrba, ki jo živali razumno potrebujejo. Za namene tega odstavka oskrba, ki jo živali razumno potrebujejo, v vsakem primeru vključuje zagotavljanje živalim, v kolikor se to razumno zahteva, med drugim jamstev za dobro zdravje in preprečevanje bolečin (člen 1.3(3)). Ta odlok določa, da živalim v živinoreji ni več sprejemljivo povzročati elektrošokov z namenom usmerjanja živali ni več sprejemljivo, zato je to prepovedano.

6. Priglasitev

Ker odlok vsebuje tehnične zahteve, je bil priglašen Evropski komisiji v skladu z Direktivo (EU) 2015/1535.

⁶ V tem kontekstu je posebej pomembno naslednje: Direktiva Sveta 98/58/ES z dne 20. julija 1998 o zaščiti rejnih živali in Direktiva Sveta 2008/120/ES z dne 18. decembra 2008 o določitvi minimalnih pogojev za zaščito prašičev.

PM obvestilo rezultatih.

7. Izvrševanje

Za nadzor upoštevanja prepovedi uporabe električnih palic za živino so odgovorne v ta namen imenovane osebe v skladu s členom 8.1 zakona. To se nanaša na nadzor, ki se izvaja v skladu z upravnim pravom. Za izvrševanje predpisov se lahko izrečeta upravna izvršba in upravna kazen (člen 8.5 zakona o živalih v povezavi s členom 5:32(1) zakona o splošnem upravnem pravu).

Kaznivo dejanje je tudi ravnanje, ki predstavlja kršitev prepovedi uporabe električnih palic za živino (člen 2.1(1) in (3) zakona o živalih v povezavi s členom 8.11(1) zakona o živalih), in ima lahko za posledico kazenski pregon.

8. Regulativno breme/kmetijska presoja

Ta odlok uvaja prepoved. Zainteresiranim stranem ni treba sprejeti nobenih ukrepov za zagotovitev skladnosti s to prepovedjo. Ta odlok je bil predložen v svetovanje svetovalnemu odboru za oceno regulativnega bremena (ATR) in je bil uradno obdelan.

O osnutku odloka se je razpravljalo tudi s sektorjem med tako imenovanimi kmetijskimi presojami. Jeseni 2023 so potekale panelne razprave s primarnimi podjetji, prevozniki in klavnicami. Na razpravah je bil obrazložen predlog, podjetniki so lahko zastavljali vprašanja, razpravljali pa so tudi o možnih alternativah uporabi električnih palic za živino.

Na razpravah je bil predlog kritično sprejet, izraženi so bili pomisleki glede predloga, saj sektor kot celota naj ne bi bil pripravljen na to prepoved. V okviru panelnih razprav je bilo tudi ugotovljeno, da se v praksi uporabljajo različne vrste palic za živino z različnimi stopnjami moči in da se aktivno preskušanje učinka na dobrobit živali izvaja pri nižjih močeh.

Po teh razpravah so bile povabljenim predstavljene nizkonapetostne prenapetostne naprave in to morebitno izvzetje je bilo nadalje proučeno. Morebitno izvzetje za nizkonapetostne naprave ni bilo del opravljenega preverjanja izvršljivosti, izvedljivosti in odpornosti proti goljufijam (glej oddelek 10). Po mnenju agencije NVWA se to izvzetje na prvi pogled ne zdi učinkovita pri povečanju izvršljivosti, vendar je izvedba novega preverjanja izvršljivosti, izvedljivosti in odpornosti proti goljufijam potrebna za oceno celotnega učinka.

Glede na politično željo zbornice po popolni prepovedi je bilo odločeno, da se nizkonapetostne naprave ne vključijo kot izvzetje v prepoved.

9. Posvetovanje

Osnutek tega odloka je bil predložen v spletno posvetovanje od 13. junija 2023 do 15. avgusta 2023. V tem obdobju so imeli vsi priložnost, da podajo pripombe k osnutku. Prejetih je bilo 55 javnih odgovorov in 13 anonimnih odgovorov. Številne odgovore so posredovale tudi sektorske organizacije, kot je SAVEETRA (zadružni prevozniki živine), podtrg za prevoz in logistiko, nevladne organizacije, upravljavci zbirnih centrov, živinorejci in prevozniki. 27 anketirancev uporablja isti obrazec V&L NL (Vee & Logistiek Nederland).

24 odgovorov sestavljajo posamezna sporočila deležnikov, ki so vsak na svoj način vključeni v sektor živinoreje. Pet od teh odgovorov so napisali prevozniki živine, en anketiranec, zaposlen v klavnici, in anketiranec, zaposlen na primarnem živinorejskem kmetijskem gospodarstvu. Ni jasno, kam sodi preostalih 17 odgovorov. Sestavljajo jih predvsem druge sektorske stranke, nevladne organizacije in fundacije, ki zastopajo interese rejnih živali. Odzivi so bili deljeni. Zagovorniki prepovedi trdijo, da električne palice za živino živalim v vseh primerih povzročajo bolečino in stres. Nasprotniki prepovedi menijo, da je električna palica za živino zadnja možnost za učinkovito premikanje „nevoljnih“ živali in zagotavljanje varnosti lastnih delavcev.

Odzivi s spletnega posvetovanja niso povzročili bistvenih sprememb prepovedi.

10. Preverjanje izvajanja in izvrševanja

Agencije NVWA je opravila preverjanje izvrševanja, izvedljivosti in odpornosti proti goljufijam. Agencije NVWA je ugotovila, da je izvršljivost osnutka odloka omejena, saj je edini način za uveljavitev prepovedi uporabe električnih palic za živino, da se kršitelje ujame pri dejanju. V primerjavi s trenutnim stanjem, kjer agencije NVWA izvršuje določbe predpisov o prevozu, prepoved torej ni nič lažje izvršljiva.

Predstavniki agencije NVWA niso prisotni med natovarjanjem za notranji prevoz in niso vedno prisotni v primarnem obratu ali med raztovarjanjem. Poleg tega agencija NVWA

podpira pomen pravila politike za izvzetje glede uporabe električnih palic za živino v klavnicah, vendar zaradi odsotnosti tega pravila osnutek odloka v zvezi s tem še ni izvršljiv. Opravljena je bila uradna razprava z agencijo NVWA o spremembah, uvedenih po predhodnem postopku (glej oddelek 11), obrazložitev teh sprememb pa je bila pripravljena tudi na podlagi pripomb agencije NVWA v zvezi s tem.

11. Predhodna odobritev

Ta odlok temelji na členu 2.1(3) in (5) ter členu 2.2(10) zakona o živalih. Za obe podlagi se uporablja postopek predhodne odobritve iz člena 10.10(1) zakona o živalih. Osnutek tega odloka je bil predložen obema domovoma nizozemskega parlamenta, in sicer od 5. novembra 2024 do 5. decembra 2024. Predhodna odobritev je privedla do nekaterih prilagoditev. V odgovoru na vprašanja iz pisnega posvetovanja⁷ s predstavniškim domom je bilo navedeno, da bo v pojasnjevalnih opombah pojasnjeno, da prepoved ne zajema ograj in da bosta robot za molžo in virtualni pastir dodana kot izvzetji v osnutku odloka (glej oddelek 3 pod naslovom „Namen in vsebina“ ter pod naslovom „Izvzetja“).

12. Začetek veljavnosti

Začetek veljavnosti prepovedi bo temeljil na fiksnih datumih sprememb odlokov, in sicer 1. januarja ali 1. julija.

Minister za kmetijstvo, ribištvo, varnost hrane in naravno okolje,

⁷ Parlamentarni zapisnik II 2024/25, 28286, št. 1361.